

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

(พ.ศ. 2501 - 2506)

นายคณีย์ ทองใหญ่

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2518

000768

1 15579463

THE LINKAGE BETWEEN INTERNAL AND EXTERNAL FACTORS
IN
THAILAND'S FOREIGN POLICY UNDER MARSHALL SARIDI DHANARACHATA
(1958 - 1963)

Mr. Danai Thongyai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Political Science
Department of International Relations
Graduate School
Chulalongkorn University

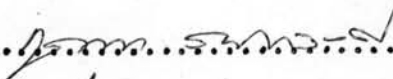
1975

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

..... กรรมการ

..... กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

ศาสตราจารย์ ดร. กรมล ทองธรรมชาติ

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยสมัยจอมพล
สฤษดิ์ ธนะรัชต์ (พ.ศ. 2501-2506)

ชื่อ

นายคณัย ทองใหญ่

แผนกวิชา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ปีการศึกษา

2517

บทคัดย่อ

การดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยภายใต้รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์
ระหว่างปี พ.ศ. 2501 ถึง 2506 นั้น จัดว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจมากสำหรับนักศึกษาเกี่ยวกับ
กิจการระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
เมื่อมีการศึกษาเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลอยู่เบื้องหลัง
การดำเนินนโยบายต่างประเทศในระยะเวลาดังกล่าวแล้ว ก็ยิ่งทำให้ผู้สนใจศึกษาได้
เรียนรู้นโยบายต่างประเทศของไทยได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น ซึ่งผลจากการวิเคราะห์วิจัยครั้งนี้
พบว่าพัฒนาการของนโยบายต่างประเทศไทยในระยะเวลาที่ศึกษานี้ ในด้านหลักการสำคัญแล้ว
ยังคงดำเนินไปในรูปแบบเดียวกับสิ่งที่รัฐบาลชุดในอดีตของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้เคย
ถือปฏิบัติมา นั่นคือการดำเนินนโยบายผูกพันตนเองอย่างใกล้ชิดกับประเทศฝ่ายตะวันตก และ
สนิทสนมเป็นพิเศษโดยเฉพาะกับสหรัฐอเมริกา ประเทศซึ่งมีสนธิสัญญาผูกพันช่วยเหลือประเทศ
ไทยทั้งด้านเศรษฐกิจ วิชาการและด้านการทหารมาตั้งแต่ พ.ศ. 2493 และทั้งสองประเทศ
ยังเป็นพันธมิตรรวมรบในสงครามเกาหลี (พ.ศ. 2493) มาแล้วด้วยเช่นกัน จอมพล ป.
พิบูลสงคราม ผู้นำรัฐบาลไทย (ชุดก่อน) เริ่มมองเห็นประโยชน์และคุณค่าของสหรัฐอเมริกา
มากขึ้นในตอนประมาณ พ.ศ. 2495 เป็นต้นมาโดยที่เขาได้ใช้กติกาสัญญาและเล่ห์กลทางการ-
เมืองไต่หาประโยชน์จากความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ที่สหรัฐอเมริกาอมให้แก่รัฐบาลไทย
เพื่อใช้เสริมสร้างความเข้มแข็งในการปราบปรามคอมมิวนิสต์ภายในประเทศ ตามที่รัฐบาล
จอมพล ป. กล่าวอ้างว่าภัยคุกคามจากลัทธิดังกล่าวกำลังก่อตัวรุนแรงขึ้นภายในประเทศ
ขณะนั้น แต่กลับปรากฏว่า จอมพล ป. พิบูลสงคราม นำความช่วยเหลือที่ได้รับมานั้นมาใช้

เสริมสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของตน ซึ่งค่อนข้างจะไร้เสถียรภาพเสียเป็นส่วนใหญ่ และก็นับว่าเป็นเรื่องที่เหมาะพอคึกกันกับนโยบายของสหรัฐอเมริกาในระบอบนั้น ซึ่งยึดมั่นกับอุดมการณ์ต่อต้านคอมมิวนิสต์และกำลังต้องการพันธมิตรประเทศในเอเชียอาคเนย์ที่มีนโยบายในเชิงต่อต้านคอมมิวนิสต์ เช่นเดียวกับตนมาเป็นพวกพ้อง ฉะนั้น จึงไม่ต้องสงสัยเลยว่าเมื่อรัฐบาลจอมพล ป. ของไทยประกาศนโยบายปราบปรามคอมมิวนิสต์อย่างแข็งขันเช่นนี้ ก็ย่อมจะทำให้สหรัฐอเมริกาต้องทุ่มเทความช่วยเหลือให้ตามที่ไทยร้องขอไปอย่างเต็มที่ โดยมีคำนิยามว่าความช่วยเหลือที่มอบให้ นั้น รัฐบาลไทยได้นำไปใช้ตามเจตนารมณ์ของสหรัฐอเมริกาหรือไม่อย่างไร ขอเพียงอย่างเดียวให้รัฐบาลไทยคงความเป็นพันธมิตรที่เข้มแข็งของฝ่ายตะวันตกในการต่อต้านการขยายการรุกรานของคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคแถบนี้ เท่านั้น เป็นขอ

ช่วงเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2501 ถึง 2506 เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ผู้นำในการรัฐประหารโค่นอำนาจรัฐบาลจอมพล ป. ในปี พ.ศ. 2500 ไม่อาจทนดูสภาวะวิกฤติต่างๆ ภายในบ้านเมือง ซึ่งรัฐบาลพลโท ถนอม กิตติขจร ไม่สามารถจัดการแก้ไขได้ เขาจึงได้ก่อการปฏิวัติยึดอำนาจอีกครั้งหนึ่งในตอนประมาณปลายปี พ.ศ. 2501 และก้าวขึ้นสู่อำนาจทางการเมืองในฐานะนายกรัฐมนตรีในระยะเวลาต่อจากนั้นแล้ว จอมพลสฤษดิ์ ก็ยังคงสืบต่อนโยบายต่างประเทศที่นิยมตะวันตกและผูกพันใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกาต่อไปอีก จากการวิเคราะห์ของวิทยานิพนธ์พบว่า ปัจจัยภายในหลายประการได้เข้ามามีส่วนผลักดันแนวนโยบายต่างประเทศของไทยให้ออกมาในรูปลักษณะดังกล่าว อาทิเช่น ปัจจัยเกี่ยวกับสภาวะทางเศรษฐกิจภายในประเทศที่ยังล่าหลังและพึ่งตัวเองไม่ได้ เนื่องจากขาดแคลนทุนทรัพย์และเทคโนโลยี อีกประการหนึ่งภัยคุกคามของคอมมิวนิสต์ภายในประเทศได้กลายเป็นปัจจัยตกทอดที่รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์นำมาใช้กล่าวอ้างอีก และดูเหมือนว่าจะเป็นปัจจัยที่รัฐบาลชุดนี้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งอาจจะเป็นเพราะอิทธิพลจากระบบราชการและคณะที่ปรึกษาที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับภัยคุกคามของคอมมิวนิสต์ในประเทศแก่คณะรัฐบาลในลักษณะที่ค่อนข้างจะเกินเลยจากความเป็นจริงไป อย่างไรก็ตามก็ยังมีปัจจัยภายในที่นับว่าสำคัญที่สุดในการเป็นแกนกลางควบคุมปัจจัยภายในอื่น ๆ ไว้ นั่นก็คือลักษณะความเป็นผู้นำที่ผู้เขียนวิทยานิพนธ์นี้ใช้คำว่า "บารมีชน" อันเป็นคุณลักษณะของจอมพลสฤษดิ์ ที่สามารถสร้างความประทับใจ เรียกกรองเสียงสนับสนุนจากมหาชนและสร้างภาพพจน์ที่ชอบธรรมในการบริหารประเทศในด้านต่าง ๆ แม้กระทั่งในด้านการกำหนดและดำเนินนโยบายต่างประเทศ

อนึ่ง ผลจากการวิจัยยังพบว่า นอกจากปัจจัยภายในประเทศดังกล่าวข้างต้นจะมีอิทธิพลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศไทยสมัยรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ แล้ว ปัจจัยภายนอกอีกหลายประการ เป็นต้นว่า บทบาทของประชาคมมหาอำนาจ ที่สำคัญคือสหรัฐอเมริกาและวิกฤตการณ์ทางการเมืองในประเทศบ้านใกล้เรือนเคียงของไทย (โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิกฤตการณ์ในลาว ซึ่งมีฝ่ายนิยมคอมมิวนิสต์ที่ไทยถือว่าเป็นศัตรูเข้าไปเกี่ยวพันอยู่ด้วย) เหล่านี้ได้เป็นปัจจัยที่เข้ามามีผลกระทบและช่วยกระตุ้นให้นโยบายต่างประเทศของไทยในระยะเวลาดังกล่าวทำการศึกษาค้นคว้าอย่างลึกซึ้งเข้าไปสู่การผูกพันตนเองกับสหรัฐอเมริกามากขึ้นทุกที ในขณะที่เดียวกับที่ลู่วางของการริเริ่มทำความเข้าใจ และการปรับปรุงความสัมพันธ์กับประเทศฝ่ายคอมมิวนิสต์ โดยเฉพาะกับสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้นดูเสมือนจะมีลักษณะที่เปรียบได้กับ เส้นขนานที่ลากห่างจากกันออกไปทุกขณะ จนยากที่จะมีวันเขามาบรรจบกันได้

Thesis Title   The Linkage Between Internal And External Factors
                      In Thailand's Foreign Policy Under Marshall Saridi
                      Dhanarachata (1958-1963)

Name   Mr. Danai Thongyai

Department   International Relations

Academic Year   1974

ABSTRACT

For students of international transactions, relations and Southeast Asian Studies, Thailand's foreign policy during the Saridi Dhanarachata regime (1958-1963) is of great interest. After careful analytical study of all the factors influencing the policy, the students will be convinced that it was formulated in similar manners to that of the previous government of Field Marshall Pibulsongkram, namely the policy of committing itself to western countries, especially the United States of America. Thailand and the United States have been close partners since the signing of the Agreements on Economic and Technical Assistance and on Military Assistance in 1950. Moreover, the two countries allied themselves in the Korean conflict (1950-1953).

Since 1952, Field Marshall Pibulsongkram of the previous government had appreciated the U.S.'s might and assistance, when he, through his political intrigue, solicited aids from America, ostensibly to suppress internal communist insurgents who, he said, were

becoming more and more active. It was, nevertheless, found out that Pibulsongkram used American aids to promote his political base which was becoming shaky at the time. Incidentally, the U.S. then was seeking friends in Southeast Asia which shared its anti-communist policy.

Undoubtedly, to the Thai government's policy of total suppression of communism in Thailand, the U.S. responded by giving as much military and financial aids as requested without taking care that they were to be used accordingly. All the U.S. wanted was to have Thailand as a staunch ally of the West in its fight to stop communist expansion in Southeast Asia.

In 1958, Field Marshall Saridi Dhanarachata, who successfully seized power from Pibulsongkram Government in 1957, staged another coup against his own protégé Government of Lieutenant-General Thanom Kittikachorn in 1958 on the ground of political instability. As the new prime minister, Saridi continued the same pro-western policy, particularly pro-American policy. This study reveals that many factors influenced such a policy, namely: the internal economic situation of the country which was under-developed and not self-sufficient because of the lack of capital, technology and the exaggerated growing communist subversion. However, last but not least is Saridi's strong personality and hero type of public image which the writer of this thesis calls "charismatic leadership." This is the image the Thai people needed, the image that won popular support and created a fair and just mental picture in all fields of governmental activities including, of course, foreign policies.

Furthermore, it was discovered that, besides these internal factors that shaped the course of Thai foreign policy during Saridi's regime, many external events have to be considered, namely the role of the superpowers in Southeast Asia such as the United States and recurrent political crises in Laos, caused by Communist group. All these pushed Thailand into increasingly greater commitment to the United States. At the same time the tendency for rapprochement with the communist countries, especially the People's Republic of China, showed no sign of materialization.

คำนำ

วิทยานิพนธ์เรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทย สมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ (พ.ศ. 2501-2506)" นี้ เป็นแรงบันดาลใจที่ผู้เขียนได้รับมาจากการศึกษาวิชาการเมืองระหว่างประเทศชั้นปริญญาโทบัณฑิต ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเมื่อได้ศึกษามาถึงหัวข้อเรื่องของนโยบายต่างประเทศ ศาสตราจารย์ ดร. กระทบทองธรรมชาติ ผู้บรรยายวิชาดังกล่าว ได้วางแนวการศึกษาหนักไปในทางวิเคราะห์ถึงสาเหตุและอิทธิพลต่าง ๆ ที่เป็นแรงผลักดันอยู่เบื้องหลังการดำเนินนโยบายต่างประเทศของประเทศไทยต่าง ๆ มากกว่าจะเป็นการศึกษาแต่เปลือกนอกหรือเพียงผิวเผินเท่านั้น และด้วยเหตุที่ผู้เขียนในฐานะที่เป็นคนไทยคนหนึ่งที่มีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องของนโยบายต่างประเทศอยู่แล้ว จึงได้เกิดความคิดขึ้นว่าน่าจะได้มีการศึกษาเรื่องนโยบายต่างประเทศของไทยในแบบของการวิเคราะห์ที่บางอันอาจจะเป็นทางหนึ่งที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องนโยบายต่างประเทศของไทยได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น ส่วนการที่เลือกทำการศึกษาวิเคราะห์ในช่วงระยะเวลาระหว่าง พ.ศ. 2501 ถึง พ.ศ. 2506 อันตรงกับสมัยรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็เนื่องจากผู้เขียนได้ประจักษ์ว่า การดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยในช่วงเวลาดังกล่าวนั้นมีแนวโน้มเอนเอียงไปผูกสัมพันธ์กับฝ่ายตะวันตก (โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสหรัฐอเมริกา) มากขึ้น จึงเป็นสิ่งที่ควรแก่การวิเคราะห์ห้วงวิจัยในรายละเอียดว่า มีสาเหตุหรือสมุฏฐานอันใดที่ผลักดันให้แนวนโยบายต่างประเทศของไทย สมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ต้องมีลักษณะตามที่ปรากฏเช่นนั้น

ในการเขียนวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ บุคคลคนแรกและผู้เขียนต้องขอกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูงก็คือ คุณพ่อ พันเอกนายแพทย์ โพร้ ทองใหญ่ และคุณแม่ภรรยา ซึ่งได้คอยติดตามถามหาความคืบหน้าของการเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ด้วยความหวังใญ่อยู่ตลอดเวลา นับว่าท่านทั้งสองได้มีส่วนช่วยกระตุ้นให้ผู้เขียนเกิดความอดทน และพากเพียรจนบรรลุความสำเร็จ อนึ่งผู้เขียนต้องขอกราบขอบพระคุณเป็นพิเศษอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้สำหรับศาสตราจารย์ ดร. กระทบทองธรรมชาติ คณบดีคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในฐานะที่ท่านผู้นี้เป็นผู้วางแนวทางสำหรับการศึกษาวิจัยตลอดจนได้กรุณาสละเวลารับเป็นผู้ควบคุมการวิจัยในครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณต่อศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ ชูโต อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ รวมทั้ง

รองศาสตราจารย์ ดร. กุสุมา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา หัวหน้าแผนกวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการที่ท่านทั้งสองได้เป็นผู้ร่วมประสิทธิประสาทความรู้พื้นฐานด้านการต่างประเทศให้แก่ผู้เขียน จนสามารถนำมาเป็นหลักในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ส่วนอีกท่านหนึ่งก็คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บรรพต วีระสัย คณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงของผู้เขียน ท่านเป็นผู้หนึ่งที่ได้ให้ความสนับสนุนเกี่ยวกับการศึกษาเพิ่มเติมของผู้เขียนด้วยดีตลอดมา

อย่างไรก็ตามวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จลุล่วงไปไม่ได้ ถ้าผู้เขียนไม่ได้รับกำลังใจเป็นอย่างมากจากคุณมัทนา ทองใหญ่ ภรรยาสุดที่รักของผู้เขียนซึ่งนอกจากจะคอยเป็นกำลังใจในการเขียนแล้วยังได้ช่วยเหลือในการตรวจทาน แก้ไขต้นฉบับก่อนส่งพิมพ์อีกด้วย นอกจากนี้เพื่อนสนิทและเพื่อนร่วมงานอีกบางคนก็มีส่วนสนับสนุนอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ มาประกอบการเขียน ผู้เขียนต้องขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สำหรับในด้านการจัดพิมพ์ ผู้เขียนต้องขอขอบคุณเป็นอย่างมากต่อ คุณชอนมาดี แห่งโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) และอาจารย์ ดร. ศรีสง่า ภรรยาสุดที่รักแห่งโรงเรียนสารพัดช่าง ที่โคกกระเทียมรับในการจัดพิมพ์จนทำให้วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีสภาพเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์แบบชิ้นมาได้

ในท้ายที่สุดนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอีกครั้ง ต่อคณะกรรมการผู้ตรวจวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาใช้เวลาให้คำแนะนำตลอดจนช่วยผลักดันให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
คำนำ	ญ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์	1
ขอบเขตของการศึกษาและวิธีการศึกษา	2
การเสนอเรื่อง	4
ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัยนี้	5
2. หลักทั่วไปเกี่ยวกับการกำหนดและการดำเนินนโยบายต่างประเทศ; นโยบายต่างประเทศของไทย พ.ศ. 2493 ถึง พ.ศ. 2500 (ค.ศ. 1950-1957) โดยสังเขป	6
2.1 หลักทั่วไปเกี่ยวกับการกำหนดและการดำเนินนโยบายต่างประเทศ	6
2.1.1 พื้นฐานของนโยบายต่างประเทศ : ลักษณะและวัตถุประสงค์	6
2.1.2 กระบวนการในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ...	11
2.1.3 เครื่องมือที่ใช้ประกอบการกำหนดนโยบายต่างประเทศ..	30
2.2 ลักษณะทั่วไปของนโยบายต่างประเทศของไทยในระหว่างช่วงปี พ.ศ. 2493 ถึง พ.ศ. 2500 (ค.ศ. 1950 ถึง ค.ศ. 1957) โดยสังเขป... .. .	35

2.2.1	สภาวะการเมืองภายในประเทศโดยทั่วไปในสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม (พ.ศ. 2493-2500) ซึ่งมีผลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทย...	35
2.2.2	สภาวะการเมืองระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยในช่วงเวลาดังกล่าว	47
3.	การขึ้นสู่อำนาจของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	71
3.1	การรัฐประหารเมื่อ 16 กันยายน พ.ศ. 2500 (ค.ศ. 1957)	71
3.1.1	สาเหตุของการรัฐประหาร; ความเสื่อมของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม	71
3.1.2	สภาวะการเมืองภายหลังการรัฐประหาร	89
3.2	การปฏิวัติเมื่อ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2501 (ค.ศ. 1957)	90
3.2.1	สาเหตุของการปฏิวัติ	90
3.2.2	ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในประเทศหลังการปฏิวัติ	97
4.	ลักษณะทั่วไปของนโยบายต่างประเทศไทย สมัยรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ (พ.ศ. 2501-2506)	104
4.1	พื้นฐานทางประวัติศาสตร์	104
4.2	พื้นฐานทางภูมิศาสตร์และเศรษฐกิจ	110
4.3	พื้นฐานในค่านิยมการณ	114
4.4	ลักษณะทั่วไปของนโยบายต่างประเทศของไทย พ.ศ. 2501-2506 (สมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์)	119
5.	ความเกี่ยวข้องกับปัจจัยภายใน	129
5.1	สภาวะผู้นำ; ทิศนคติของผู้นำ	129
5.2	กลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มอิทธิพล	141

5.3	มติมหาชนและสื่อมวลชน	145
5.4	ปัญหาเกี่ยวกับสภาพการเมืองภายในประเทศ	151
5.5	สภาพเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศ	161
6.	ความเกี่ยวข้องกับปัจจัยภายนอก... .. .	173
6.1	สภาวะการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย อาคเนย์ ระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 (ค.ศ. 1958-1963)	
6.1.1	วิกฤติการณ์ทางการเมืองในลาว	173
6.1.2	บทบาทในเวทีการเมืองระหว่างประเทศของเขมร (กัมพูชา); ความเกี่ยวข้องกับประเทศไทย	212
6.2	บทบาทของชาติมหาอำนาจที่เข้ามามีผลกระทบต่อการดำเนิน นโยบายต่างประเทศของไทย ระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 (ค.ศ. 1958-1963)	228
6.2.1	สหรัฐอเมริกา	228
6.2.2	สหภาพโซเวียต และสาธารณรัฐประชาชนจีน... .. .	260
7.	สรุปการวิจัยและทัศนวิจารณ์	282
	บรรณานุกรม	291
	ประวัติการศึกษา... .. .	302

"แด่ลูกรัก"